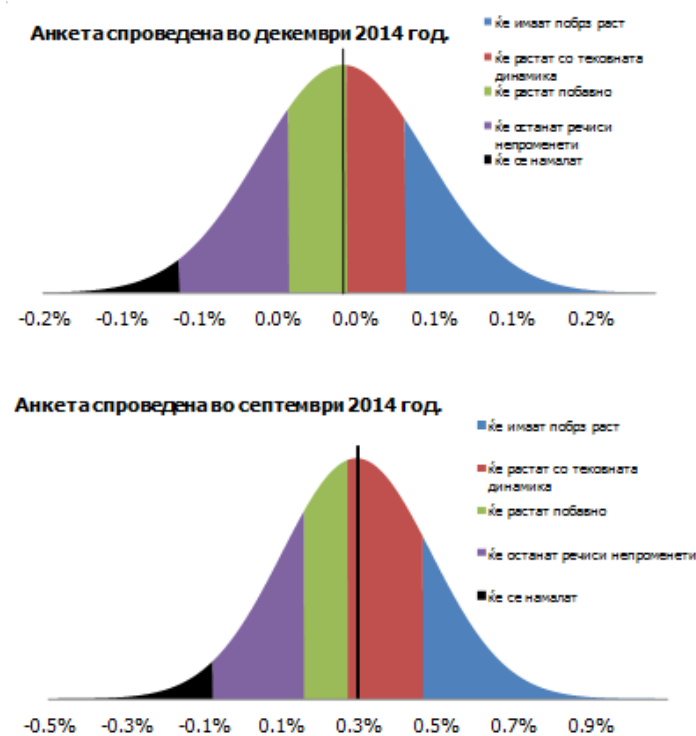

Анкета за инфлациските очекувања¹

Анкетата за инфлациските очекувања опфаќа три групи испитаници: економски аналитичари, претпријатија и финансиски институции. Притоа, анкетниот прашалник содржи две прашања за мерење на инфлациските очекувања, едно со квалитативен, а друго со квантитативен карактер. На првото прашање за инфлациските очекувања испитаниците ги посочуваат насоката и степенот на промени на цените во споредба со промената во претходните 12 месеци². Притоа, за квантификација на квалитативните одговори се применува пристапот на веројатност на Карлсон и Паркин (1975), кој претпоставува дека при доволно голем број испитаници, очекуваната промена на цените е нормално дистрибуирана во популацијата. На второто прашање се бара од испитаникот прецизно да ја квантифицира очекуваната просечна стапка на промена на цените во наредните две години³. Притоа, вкупната очекувана стапка се пресметува како обичен просек од одговорите на сите испитаници. Вака пресметаниот показател е корисен за добивање на индикации во поглед на насоката на движење на очекувањата на испитаниците.

Графикон 1. Нормална дистрибуција на одговорите на испитаниците

Анкетата за инфлациски очекувања беше спроведена во декември 2014 година⁴. **Во услови на натамошно намалување на стапката на инфлација (заклучно со ноември просечната инфлација во претходниот 12-месечен период изнесува -0,1%⁵, наспроти 0,3% колку што изнесуваше просечната инфлација во претходниот 12 месечен период заклучно со август 2014 година) резултатите од декемвриската анкета упатија на формирање на пониски инфлациски очекувања споредено со претходниот квартал.** Така, наспроти очекувањата за стапка на инфлација од 0,3% во наредниот 12 месечен период во септември, испитаниците во декември очекуваат стапката на инфлација во следниот 12 месечен период да биде околу 0%. Слични се очекувањата и од аспект на одделните анкетирани групи (економски аналитичари, претпријатијата и финансиските институции) кои што очекуваат стапката на инфлација во

¹ Со цел унапредување на анкетното мерење на инфлациските очекувања, Дирекцијата за монетарна политика и истражување на Народната банка на Република Македонија во текот на 2013 година презеде активности за подетална анализа на искуствата на другите централни банки поврзани со спроведување на анкетите. Врз таа основа се изврши дизајнирање на постојната анкета и од октомври 2013 година се отпочна со прибирање на податоците за новата анкета, со што се обезбеди поголемо приближување до европската практика.

² Квалитативното прашање за очекувањата гласи: „Во споредба со изминатите 12 месеци, каква промена очекувате кај потрошувачките цени во следните 12 месеци? а) ќе имаат побрз раст; б) ќе растат со тековната динамика; в) ќе растат побавно; г) ќе останат речиси непроменети; д) ќе се намалат; е) тешко е да се одреди“

³ Прашањето со квантитативен карактер гласи: „Кои се Вашите очекувања/прогнози за просечната стапка на инфлација во 2015 и 2016 година?“.

⁴ Се однесува на периодот декември 2013 година до ноември 2014 година. Процентот на респонзивност на Анкетата, спроведена во декември изнесува 33,3% што, споредено со претходниот квартал, преставува намалување на респонзивноста. Гледано по групи испитаници, кај финансиските институции респонзивноста е 55,6%, потоа следуваат економските аналитичари со 41,2% и претпријатијата со 24,3%.

⁵ Во услови кога ценовниот раст е негативен, интерпретацијата на резултатите од анкетата може да биде нејасна, при што неопходно е да се промени методот на пресметка на показателот за инфлациските очекувања. Така, во процедурата за квантификација се заменува негативната стапка со последната позитивна стапка на раст. На ваков начин се избегнува контрадикторноста на одговорите од анкетата кои што претпоставуваат позитивен ценовен раст. Имајќи во предвид дека промените во методот се од чисто техничка природа, квантификацијата на квалитативните одговори за очекуваната стапка на инфлација во периоди кога инфлацијата е негативна, треба да се земе со умерена доза на претпазливост, додека показателот за инфлациските очекувања како апроксимативен.

следниот 12-месечен период да гравитира околу 0%.

Пониските инфлациски очекувања може да се потврдат и преку одговорите на квантитативното прашање во поглед на очекуваната стапка на инфлација за 2015 година. Имено, во просек, во периодот помеѓу двете анкети, очекувањата на испитаниците за инфлацијата во 2015 година се намалија за 0,5 процентни поени.

Како **фактори со кои се објаснуваат пониските инфлациски очекувања** испитаниците во декември ги потенцираа движењето на потрошувачките цени во домашната економија во изминатиот период, како и намалувањето на светската цена на суровата нафта, во услови на зголемена понуда на нафта, при слаба побарувачка.